

هنرمندان مشهدی از تاثیر انقلاب اسلامی بر هنر مشهد و شکل گیری پاتوق های هنری در جریان انقلاب می گویند

وقتی هنر به میان مردم آمد

الهام ظریفیان

انقلاب اسلامی نه فقط در جنبه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی جامعه ایران را متحول کرده‌کد در هنرنیز دچار تحولات محتوایی و مضامین شد. در مشهد نیز مانند بسیاری از شهرها، هنر به خدمت انقلاب اسلامی درآمد و تلاش های فردی و گروهی مختلف، مردم را در تظاهرات ها همراهی می کرد. مادر گزارش زیر به سراغ چهار هنرمند بنام مشهدی رفتیم و از آن ها درباره پاتوق ها و گعده های هنری تأثیرگذار در جریان انقلاب اسلامی پرسیدیم و از آن ها خواستیم لایه لای خاطرات انقلابی شان به تلاش های فردی خودشان در خلق آثار انقلابی نیز اشاره کنند. همچنین از آن ها درباره تأثیر انقلاب اسلامی بر هنر پرسیدیم. این گزارش را در ادامه دنبال کنید.

- هنرمندان گنام انقلاب اسلامی

حسین طالبی، نقاش پیشکسوت مشهدی، به پاتوق های هنری پنهانی که در جریان انقلاب در مشهد فعالیت می کردند اشاره می کند و می گوید: افرادی مانند مرتضی روحانی، محمود موحد و هوشنگ صادق پور پنهانی در زیرزمین خانه شان کار می کردند. هوشنگ صادق پور سه تابلو بزرگ پنج متری از امام ^(ع) کار کرده بود. من آن تابلوها را در تظاهرات دیده بودم ولی نمی دانستم نقاش آن ها چه کسی است. به گفته او هنرمندانی که برای استفاده در تظاهرات اثر هنری خلق می کردند به دلیل خفکان سیاسی آن دوره مجبور بودند کارهایشان را بدون امضا واسم ارائه کنند. او می گوید: نقاشی ها بیشتر روی پرده و سیاه و سفید کشیده می شدند. من یکی از آن تابلوها را روز یکشنبه خونین در فلکه ضد (میدان ۱۵ خرداد) دیدم.

او که در زمان انقلاب جوان بوده است به کارهای خودش اشاره می کند و می گوید: کارهای انقلابی من مربوط به طراحی و ساخت گراور و آینه سندبلاست می شد. من پلاک های کوچک دایره ای را که با سنجاق به سینه می زدند طراحی می کردم. یکی از این کارها چهره امام خمینی ^(ع) بود که به تعداد زیاد تکثیر و در تظاهرات استفاده می شد. آینه های سندبلاست را هم هادی قرباب به من سفارش می داد، چون کار گرافیک می کردم.

- انقلاب اسلامی هنر را از گالری ها درآورد

حسین ششکلانی، هنرمند گرافист مشهدی، نیز در دوره انقلاب نوجوان بوده است. او معتقد

است انقلاب اسلامی بیش از همه باعث رشد هنر در بعد اجتماعی آن شده است. او می گوید: در هنرهای تجسمی قبل از انقلاب تقریبا چیزی نداشتیم. بعد از انقلاب رویکرد اجتماعی در هنرهای تجسمی خیلی سریع رشد کرد. البته منظورم هنر فاخر است وگرنه کارهای تبلیغاتی مانند بیلبورد سینماها یا تبلیغات کالاهای تجاری در ابعاد بزرگ انجام می شد. بعد از انقلاب تعداد کارهای هنری با مخاطب عام زیاد، افزایش پیدا کرد، چه در فضاهای شهری و چه در مطبوعات به شکل کاریکاتور و تصویرسازی. مخاطب عام هنرهای تجسمی در مطبوعات قبل از انقلاب به غیر از مجلات فکاهی مانند مجله

کاریکاتور یا توفیق چندان در نظر گرفته نمی شد. بعد از انقلاب مخاطب عام بیشتر مدنظر قرار گرفت و استفاده از کاریکاتور و تصویرسازی در مجلات و روزنامه هایی با تیراژ بالا به سرعت افزایش یافت. در فضاهای عمومی هم همین اتفاق افتاد.

او می گوید: قبل از انقلاب چیزی به نام هنر شهری نداشتیم. در واقع بعد از انقلاب هنر از گالری ها درآمد و به عرصه عمومی راه پیدا کرد. گالری ها بعد از انقلاب چند سالی وقفه داشتند. آن اوایل هنوز معلوم نبود چه اتفاقی می خواهد بیفتد. ولی بعد حیاتشان را به همان شکل ادامه دادند. در گالری های مشهد اما خبری نبود.

- مساجد، پایگاه های هنری انقلاب اسلامی

ششکلانی به نقش مساجد به عنوان پایگاه های هنری در جریان انقلاب اشاره می کند و می گوید: در مشهد مدیوم هایی مثل سینما و انیمیشن که مدیوم های گران قیمتی بودند، خیلی کار نمی شدند. مستند سازی هم به صورت محدود کار می شد. هنرهای تجسمی تقریبا ارزان ترین هنرهایی بودند که می شد کار کرد و بهتر ظهور و بروز پیدا می کردند. مساجد پیش وپس از انقلاب پایگاه این هنرها بودند. خیلی از هنرمندان سطح بالای فعلی از مساجد شروع کردند؛ چون موضوعاتی پیش آمده بود که هنرهای تجسمی می توانستند به آن ها بپردازند. انقلاب و جنگ از این موضوعات بودند. او می گوید: مسجد مالک اشتر اولین مسجدی بود که در کارهای هنری فرم حرفه ای به کار می برد. شعراهایی که روی دیوارها می نوشتند شکل حرفه ای تری داشت و اولین مسجدی بود که کارهایش امضا داشت.

- وقتی مردم با کلیشه هنر انقلابی خلق می کردند

علیرضا خالقی نیز یکی از تأثیرگذارترین هنرمندان مشهدی است که از آثار هنری او در تظاهرات استفاده می شد، از جمله نقاشی معروفی که از امام ^(ع) روی یک پرده دوازده متری کشیده بود و تظاهرات مشهد پشت آن شکل می گرفت. او در گفت وگو با شهرآرا از اولین کارهای انقلابی که در مغازه پدرش انجام می داد می گوید: پدرم ملاک بود و کار کشاورزی می کرد. ولی بیماری باعث شد این شغل را کنار بگذارد و به علت دوستی و آشنایی با یکی از خطاط های بزرگ مشهد در آن زمان (به نام آقای آسیابی) به خط علاقه مند شد. او

سال ۱۳۵۰ اولین مغازه تابلونویسی را در مشهد در کوچه سراب به نام نگارستان خالقی تأسیس کرد. بعدها در جریان انقلاب همین مغازه مرکز کارهای هنری انقلابی ماندن ساخت

کلیشه و نوشتن پرده به صورت مخفیانه شد. مردم بلد نبودند تبلیغات کنند. ما هم نمی توانستیم همه جا برویم و خطاطی کنیم. گاهی روی بعضی دیوارها می نوشتیم و سریع فرار می کردیم ولی لازم بود که مردم خودشان بتوانند خطاطی کنند،

بنابراین شروع به ساخت کلیشه های خط کردیم. او می گوید: در جریان انقلاب هم زمان نقاشی، خطاطی و فیلم برداری می کردم، بسته به اینکه کجا چه کاری لازم بود. مغازه مادر در مرکز درگیری ها بود و مردم کم کم در راهپیمایی ها ما را می شناختند. متن کلیشه ها از سخنان حضرت امام ^(ع) بود. اول انقلاب بیشتر کلیشه لازم بود. فیلم های رادیولوژی ساخت کلیشه را از بیمارستان امام رضا ^(ع) می گرفتیم و سخنان حضرت امام ^(ع) را روی آن ها درمی آوردیم. بعدها عکس حضرت امام ^(ع) را می زدیم. فقط یک عکس از امام ^(ع) داشتیم. کم کم لازم می شد که پرده خطاطی کنیم. خیلی از هنرمندان معروف آن زمان که من می شناختمشان با اینکه می توانستند کمک کنند، به میدان نیامدند. این بود که من احساس وظیفه می کردم و همه به من مراجعه می کردند.

خالقی می افزاید: اولین پرده ای که خطاطی کردم و خیلی مهم بود فرمان امام ^(ع) برای فرار سربازان از سربازخانه ها بود که شبانه روی یک پارچه (به طول ۲۰ متر) کشیدم و صبح یک گروه پنج نفره آن را بردند و به کمک آستان قدس در حرم نصب کردند. شبی که حکومت نظامی ساعت ۸ شب شده بود یک شعار دیگر از امام ^(ع) خطاب به سربازان را روی یک پارچه پنج متری نوشتیم و همراه با آیت...

مرعشی از چهارراه خسروی به سمت حرم راه افتادیم. این هنرمند می گوید: من هرجا می رفتم، دوربینم را هم می بردم و هرجا می توانستم فیلم می گرفتم. جاهایی می رفتم که هیچ کس نمی رفت. توی سردخانه لایه لای جسد های تکه تکه شده می رفتم و فیلم می گرفتم. یک دوربین هشت میلی متری بود که تنها سه دقیقه ونیم فیلم می گرفت، بنابراین سخنرانی ها را نمی شد بگیرم و بیشتر دنبال لحظه های نابی بودم که تکرار نمی شوند. در مدرسه رفاه در دیدار مردمی امام ^(ع) نزدیک به یک ربع ساعت از او فیلم گرفتم که خیلی صحنه های نابی بود.

- آن نقاشی معروف از امام ^(ع)

خالقی به نقاشی های انقلابی اش اشاره می کند و می گوید: اولین شهیدی که تصویرش را در مشهد کشیدم شهید محسن کاشانی بود که سه تصویر از او کشیدم و خیلی تأثیر داشت؛ چون هنوز کسی در مشهد شهید نداده بود. مهم تر

زمانی بود که تصمیم گرفته شد یک تصویر بزرگ از امام ^(ع) کشیده شود که جلوی راهپیمایی ها حرکت کند. قبلا یکی از نقاشان مشهد عکسی از امام ^(ع) کشیده بود که خیلی بزرگ نبود و آن عکس در تظاهرات استفاده می شد که به خاطر

استفاده زیاد پاره شده بود. مایک برزنت دوازده در شش متر گرفتیم و تصویر امام ^(ع) را از روی تنها عکسی که از ایشان داشتیم نقاشی کردم. آن قدر بزرگ بود که با چرخ آن را می بردند. این اولین نقاشی تأثیرگذاری بود که در انقلاب کشیدم. او به نقش مساجد به عنوان پاتوق های هنری در جریان انقلاب اشاره می کند و می گوید: بیشتر پایگاه های هنری مساجد بودند، مانند مسجد مالک اشتر و مسجد امام حسن مجتبی ^(ع) در بولوار وکیل آباد. بعد از انقلاب هم گالری ها تا جایی که من می شناختم راغب نبودند درباره انقلاب کار

کنند. بعضی هنرمندان پز هنری می زنند ولی جایی که هنر باید در خدمت مردم باشد حضور ندارند. هنرمند باید در خدمت جامعه اش باشد. طبیعی است که وقتی انقلابی می شود، هنرمندانی که با انقلاب موافق اند می روند به سمت تولید کارهای انقلابی. ناخودآگاه این باعث ترقی هنر می شود. اوایل انقلاب مردم پلاکاردهایی را که خودشان در خانه تهیه کرده بودند به تظاهرات می آوردند. این آغاز کار هنری بود که انقلاب شروع کرد. بعد از چهل سال شاید سرعت افزایش کیفی هنر زیاد نبوده باشد ولی تأثیراتش خیلی زیاد بوده است.

- پیشرفت خوش نویسی همراه با انقلاب اسلامی

محمدعلی باقرزاده، رئیس انجمن خوش نویسان مشهد، هم که در جریان انقلاب اسلامی نوجوان چهارده ساله ای بوده است به تأثیرات انقلاب در هنر مشهد و به ویژه خوش نویسی اشاره می کند و می گوید: خوش نویسی همیشه با معنویت و مضامین دینی و مذهبی همراه بوده است، از این رو گسترش این فضاها بعد از انقلاب موجب جهش کمی و کیفی خوش نویسی شد.

در استان نمونه های آن را از نزدیک می بینیم. امروز در مشهد ۲۲ و در استان استان ۳۴ کرسی استادی داریم. درحالی که تا پیش از انقلاب اسلامی درحالی که تا پیش از انقلاب اسلامی در مشهد کمتر از پنج کرسی وجود داشت. مشهد قطب دوم خوش نویسی کشور است و بیش از ۴۵۰ فارغ التحصیل ممتاز. فوق ممتاز و کرسی استادی دارد. در شهرستان ها هم آمار در همین حدود است. او می گوید: اوایل انقلاب نیز در بخش تبلیغات جبهه از هنر خوش نویسی خیلی استفاده شد. خوش نویس ها در تبلیغات محیطی جبهه ها مانند پلاکارد نویسی، پرده نویسی و دیوار نویسی و در تبلیغات غیر محیطی مانند تیتراژ فیلم ها حضور پررنگی داشتند.

محمدعلی باقرزاده: امروز در مشهد ۲۲ و در استان استان ۳۴ کرسی استادی داریم، درحالی که تا پیش از انقلاب اسلامی در مشهد کمتر از پنج کرسی وجود داشت. مشهد قطب دوم خوش نویسی کشور بعد از تهران است

جشنواره بین المللی تئاتر فجر همچون ادوار گذشته این رویداد، هنرمندان خراسانی خوش درخشیدند و سه عنوان برگزیده و دو تقدیر را از آن خود کردند. نمایش «ایرانیان» که در تالار وحدت به روی صحنه رفته و با استقبال خوب تماشاگران روبه رو شده بود، به عنوان برگزیده در سه بخش از رقابت بین الملل معرفی شد. براین اساس ۱۵۰۰ دلار جایزه نقدی تندیس جشنواره و لوح تقدیر جشنواره در بخش های طراحی نور، طراحی گریم و طراحی لباس به ترتیب به منوچهر رحیمی، آلاله بیگلری و محبوبه سلطانی رسید. همچنین در بخش بازیگری مرد رقابت بین الملل، حامد یزدی برای نمایش «ایرانیان» شایسته تقدیر شناخته شد. نمایش «آهوان» که در رقابت جایزه بزرگ صحنه ای حضور داشت با وجود نامزد شدن

افتتاح نمایشگاه عکس «مشهد قدیم»

معاون فرهنگی و هنری سازمان اجتماعی و فرهنگی شهرداری مشهد از افتتاح نمایشگاه عکس «مشهد قدیم» به مناسبت دهه فجر انقلاب اسلامی خبر داد. به گفته یوسف اسماعیل زاده در این نمایشگاه، ضمن نمایش عکس های مربوط به مشهد قدیم، روایتگری هایی هم پیش بینی و در نظر گرفته شده است. او خاطرنشان کرد: در نمایشگاه عکس «مشهد قدیم» بالغ بر چهل اثر و تصویر قدیمی در معرض دید علاقه مندان قرار گرفته است. به گزارش پایگاه اینترنتی جهان شهر، نمایشگاه عکس «مشهد قدیم» هم زمان با دهه مبارک فجر، افتتاح وفعالیات خود را در فرهنگ سرای «پهشت» آغاز کرده است.

راهیابی اثر سینماگر مشهدی به بخش مستند جشنواره فیلم فجر

«غیرمسکونی» به تهیه کنندگی و کارگردانی مسعود زارعیان، سینماگر مشهدی، در بخش مستند چهل و یکمین دوره جشنواره فیلم فجر با پنج اثر دیگر به رقابت خواهد پرداخت. براساس اعلام هیئت انتخاب و داوری بخش مستند، متشکل از رضا خوشدلداد (تهیه کننده و مستندساز)، مصطفی رزاقی کریمی (مستندساز)، امین قدمی (تهیه کننده و مستندساز)، سلیم غفوری (قائم مقام معاون سیما، تهیه کننده و مستندساز) و مهدیه سادات محور (تهیه کننده و مستندساز)، آثار «۶۴۱۰ روز اسارت» به کارگردانی زهره نجف، «خونه مامان شکوه» به کارگردانی مهدی بخشی مقدم، «در پس جنگ» به کارگردانی محمدحسین محمودیان، «دنیای وحشی زاگرس» به تهیه کنندگی و کارگردانی فرشاد افشین پور و «کوهستان بی صدا» به کارگردانی فرود عوض پور، دیگر مستندهای بلند راه یافته به بخش مسابقه هستند. چهل و یکمین جشنواره بین المللی فیلم فجر ۱۲ تا ۲۲ بهمن به دبیری مجتبی امینی برگزار خواهد شد.

تمدید زمان جشنواره های هنری امام رضا(ع)

مهلت ثبت و ارسال آثار در جشنواره های هنری بین المللی امام رضا(ع) در پی استقبال هنرمندان و علاقه مندان تمدید شد. بنابر گزارش روابط عمومی بنیادین المللی امام رضا(ع)، آخرین مهلت ارسال آثار جشنواره های هنری ۱۰ فروردین ۱۴۰۲، شعر ترکی و آذری ۱۴۰۲، شعر عربی رضوی ۱۵ بهمن ۱۴۰۱، شعر ترکی و آذری رضوی ۲۸ اسفند ۱۴۰۱ و شعر کودک و نوجوان رضوی ۲۰ فروردین ۱۴۰۲ و داستان رضوی ۱۰ فروردین ۱۴۰۲ است. آخرین مهلت ارسال آثار به جشنواره های رسانه و فضای مجازی رضوی ۲۸ اسفند ۱۴۰۱، خوش نویسی رضوی ۱۰ فروردین ۱۴۰۲، گرافیک رضوی ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲، عکس رضوی ۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲، تئاتر کودک و نوجوان رضوی ۱۴ بهمن ۱۴۰۱ و (سرو در رضوی نیز) ۲۸ اسفند ۱۴۰۱ است. همچنین این مهلت برای جشنواره های آواها و نواهای رضوی ۱۰ فروردین ۱۴۰۲، تئاتر رضوی در بخش نمایش صحنه ای ۱۵ بهمن ۱۴۰۱، تئاتر رضوی بخش نمایشنامه نویسی ۱۹ فروردین ۱۴۰۲، تئاتر خیابانی رضوی ۱۵ بهمن ۱۴۰۱ و فیلم کوتاه رضوی ۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ است. جزئیات فراخوان و جوایز بخش های مختلف این دوره نیز در سایت جشنواره در دسترس است.

اولین اطلاعات فیلم «بعد از رفتن»

پوستر رسمی فیلم سینمایی «بعد از رفتن»، اولین فیلم بلند سینمایی رضا نجاتی، سینماگر مشهدی، به تهیه کنندگی محمود بابایی رونمایی شد. به گزارش روابط عمومی بنیاد سینمایی فارابی، فیلم سینمایی «بعد از رفتن» یک درام اجتماعی با نگاهی تازه به مسائل روز جامعه است که برای اولین بار بین المللی فیلم فجر نمایش داده می شود. صابر ابر، سارا بهرامی و پوریا رحیمی سام بازیگران این فیلم هستند. طراحی پوستر این فیلم که توسط تاجر باشگاه فیلم اولی های بنیاد سینمایی فارابی است، توسط تولیدات شکیبا و طراحی لوگو آن توسط محمود آراسته انجام شده است.

فصل داغ تولید فیلم های ۱۰۰ تانیه ای در مشهد

با تصویربرداری فیلم کوتاه صدتاییه ای «سور» به کارگردانی علی رضایی و تهیه کنندگی حوزه هنری خراسان رضوی، پرونده تولیدات صدتاییه ای باشگاه فیلم رویش بسته شد و حوزه هنری خراسان رضوی با تولید دوازده اثر در سیزدهمین جشنواره بین المللی فیلم های صدتاییه ای شرکت خواهد کرد. محمود کریمی در فیلم کوتاه «سور» به ایفای نقش پرداخته است و فیلم برداری این اثر کوتاه توسط رضا عزیز فرخانی انجام شده است. سیزدهمین دوره جشنواره فیلم صد، ۹الی ۱۲ اسفندماه امسال در تهران برگزار خواهد شد.

شنبه

۱۳۰۴-۱۳۰۵
۱۳۰۴-۱۳۰۵
۱۳۰۴-۱۳۰۵

۱۱

